

$$\frac{140}{8(A-B)}$$

अथ

(ग्रहदशा) → Talia out for photocopy

(व्याकरण-विषय)

Grahadasha

१

विपत्तयश्च वेधूनां विज्ञानां क्षयकारकः शान्तिरिषु प्रतापानां नैरुज्यं धनसंप-
 दाम् ८ कुरुते न्तर्गते चंद्रोदशायां चंद्रो विषः कुजे विजयमुग्रत्वं हेम-
 लन्तुपात्सुखम् ९ चान्द्रीशत्रुभयाङ्गीति कुश्यादिका नादान् दारिद्र्यपाप-
 व्यसनं रोगेभ्यो विपरिन्त्युतिः १० शचीशसत्त्विवोधर्मक्रियातत्त्वमानसैव
 पित्तत्वंगक्षिरोगारी देहत्यागश्च भोगवः ११ शनिर्नृपयंदैत्यं वैरिद्विध-
 नक्षयम् अर्थनाशं न्यदेष्टोषु गमनं गौरवाल्पता १२ शत्रुशत्रुकुलाङ्गीति
 रनर्थो विडुधा भवेत् इति सूर्यमुद्रम् अथ चंद्रमुद्रम् चंद्रे स्त्री सुतभुजा
 भोवस्त्राभरणसंयुतः स्वपक्षवैरं कन्यायाः जन्मनिद्वारतिर्भवेत् १ इन्द्रोदशा
 यो मार्ते एते विजयारोग्यसंपदः भौमे चौरा लोभानाशौ २ कृपित्तादिका गदः

रुद्र	रुद्र	रुद्र
सुर	सुर	सुर
मम	मम	मम
शुभ	शुभ	शुभ
अशु	अशु	अशु
पुन	पुन	पुन
रे	रे	रे

२ सौम्ये दंतितुरंगानां लोभो विजयसुखानि च धनालंकारहस्तस्त्वमकस्मा
 त्सुरप्रजितः ३ स्त्रीसुखं संगजातानि शुक्रलंकारसंभवः रोगव्यसनशोका
 श्ववर्द्धते विभवः श्रुतौ ४ वक्रिशोकभयं घोरं वेधूद्वेगं धनक्षयम् स्त्रियोला
 भस्त्रियोहानिः केतुरंगेति विधौ ५ इति चंद्रमुद्रम् भौमेशत्रुविमर्दश्च
 विग्रहो बाधवैः सह शक्तपितृकृता पीडा परस्त्रीषु समागता भानौ भौमदशं
 तस्ये प्रचंडः साहसी जयी चंद्रमुखं सुहृद्भिः प्रणिमौक्तिकसंभवः २
 चंद्रो विजयभवा पीडानाशो वैरिभयं महत् गुह्योत्पतिमित्रत्वं सुहृदासक्तचि-
 त्तताम् ३ शुक्रैरङ्गयं व्याधिर्व्यसनानि धनक्षयः शनौ दिने दिनेऽ-
 खं मस्त्रह्यव्यसनागमः ४ कामार्थनाशमुद्देगं वेधुचौरादिजं भयम् स्व

नाशोदेहेपीडाचकेतुरेतर्गतकुजे ५ इतिकुजमुदं बौध्याधर्म
समाजोगे मित्रबंधुसमागमः प्राप्तिर्जनस्पविपुलादेहपीडात्रिकोपजा ६
चंद्रेशामूलदशौदन्तिस्वर्णवाराश्रमः चंद्रविचर्चिकाउष्टराजजोगादि
कंभयम् ७ भौमेच्छेत्राः शिरोरोगबंधुवैरंमहद्रयं गुरोरोगादिकंमुक्तो
नृगुनात्रासुगंधिमान् ८ शनौपापशुखाशक्तः प्रचंडोमदनोद्धतः बंधु
नाशंमनस्तापंदेशात्पागंधनक्षयम् ९ सुहृद्वंधुसुतैर्द्वंद्वोकेतौचिरकलि
र्भवेत् १० इतिबुधमुदं जैवात्मानधनप्राप्तिर्देवब्राह्मणपूजनम् कर्ण
रोगस्तथावैरंस्वतनेनकलिर्भवेत् ११ सूर्यगुरुक्षेमवांश्चसूर्यजीवदशां
गते चंद्रेवकुविधातब्धिनिर्जितारिमहीसुतः २ शरोयशश्चिच्छपरता

श्रीगणेशायनमः अथसुहृदशालिष्यते अष्टाकारंलिखेच्चक्रंतत्रसूर्य
तुमंगलम् गुरुसौरिबुधाः केतुः शुक्रोराहुश्चमध्यगः १ अर्केन्दुसक्तमः २
ज्याः सौरिज्ञाशिखिभार्गवाः यत्रयत्रलिखेद्भानिअग्न्यादीनिपुनः पुनः ३
नक्षत्रे तत्रगणयेद्दत्तारान्सकलांस्ततः पापवर्षसर्वदुःखंशुभवर्षसुखाप्तयः
३ वसुशशिनिमृत्युगणकुयमायुगपंचवसुवेदाः सप्तैषवः शशिशराः
कुयमाषष्टिक्रमादिनात्यर्कात् ४ यस्यवर्षिभवेत्तस्यप्रथमंतद्दशादिनैः
अन्यास्तदग्रिमस्यास्यादेवंज्ञेयादशाअपि ५ वेदानागरसासप्तदिकृष्यरान
नवशरारसाः दशाहस्तायेत्सद्यैः सप्तैरन्तरिक्षादिनैः ६ पञ्चाशंतदिनंत
स्यजायतेसुपरिस्फुटम् सूर्यराजकुलाद्भातिः पीडितस्याल्पितसंभवा ७

140
8A

३

अग्निदाहो ज्वरो घोरः कन्याजन्मस्त्रियच्युतिः ५ इति शुक्रमुहं शनैश्चोदे
हपीडा पुत्रदारेऽश्वविग्रहः तद्वाश्रमो बुद्धिनाशो विदेशो गमनं भवेत् १७
कृ३ नार्थमित्रस्त्रीनाशो दशा युभास्करेशनेः स्त्रीहतिविधुवित्केशः कलिमृत्युः
मुधाकोरे २ भौमेडुः खंरुजादेशात्पागो बडु विधेयता बुधे सुखं शुभगतास
त्कारो विजयो धनं ३ जीवे सचिवता सौरव्यं सुरग्रामगशोत्राता अनेकका
मिनी मित्रयशोरितानि भार्गवे ४ बंधुद्वेग महदुखमर्थनाशं महद्भयम्
अग्निदाहो ज्वरो घोरः कन्याजन्मस्त्रियोच्युतिः केतावंतर्गते मंदे विप्रैः सह
कलिर्भवेत् ५ इति शनिमुहं स्वर्जनो जायते दुःखं बंधूनामात्मनो जसः
ना देशांतरेषु गमनं धनं शोरिविग्रहः ६ राहोर्दशायां भार्या विपत्तिर्बाधवक्ष
५१

शो

यः अर्थवान्पदेशेषु गमनं गौरवात्पता ७ अशुभं वान्यजं दैन्यं व्याधि
भीतिं धनक्षयः कुरुते सिंहिकासूनौ भानुरन्तर्दशांगतः ८ बन्दिशोकं भ
यं घोरं बंधुद्वेगधनक्षयं करोति सिंहिकासूनौ विधुरंतर्दशांगतः ९ का
चौ नार्थनाशमुद्वेगं बंधूरादिकं भयं करोति सिंहिकासूनौ भौमश्चांतर्दशांगतः
१० बंधुद्वेगमृषावादं स्वाम्यबंधुनिराश्रयं करोति राहोः सकलं गुरु रंत
र्दशांगतः ११ बंधुद्वेगं महादुःखमर्थनाशं महद्भयं शरीरे क्लेशमाप्नो
ति शुक्रश्चांतर्दशांगतः १२ मृतेर्भयं कृते शोकः ३ः स्वप्राप्तिमसंशयः
करोति सिंहिकासूनुः शोरी रंतर्दशांगतः १३ इति राहुमुहं केतोर्द
शायां स्यात् ३३ द्रव्यपुत्रक्षयो सुखम् शत्रुराजकुलाप्रीतिश्च नर्थो बडुधा

भवेत् १ केतुरंतर्गते शुक्रे विप्रैस्सहकलिर्भवेत् अग्निदाहोज्वरोघोरः
 कन्यजन्मस्त्रियोच्युतिः २ केतोरंतर्गते सूर्ये राजा प्रीतिश्च विग्रहः ७
 र्थक्षयोर्यत्नाभश्च सुखं दुःखं च जायते ३ स्त्रियोत्तमाश्रितो हानिः केतो
 रंतर्गते विधौ प्रजायाः सहसंवादश्चौरव न्हरिर्जंभयम् ४ स्वभागे देह
 नाशश्च केतोरंतर्गते कुजे चौरवाशत्रुनियुद्धं देहत्यागश्च जायते ५
 ३ षष्ठ्यवादे दुःखत्वं राहो केतुं त रास्थिते द्विजेन्द्रैः सहसंप्रीतिः नृपपूज्य
 महात्मभिः ६ कुशलश्च सुतोत्पत्तिः केतोरंतर्गते गुरौ वातपित्तकृता
 पीडा गोत्रजैर्दुःखपीडितः ७ केतुमुद्गं मुद्गदशा समाप्तम् वर्षप्रवेशे दिन
 भंहियत्स्यात्तस्याधिपस्यात्र दशा भवेत्सा कृतिकादि ७ १८ चं ३० भौ २१ रा
 ५४ जी ४८ शं ५७ बु ५१ के २१ शु ६० इति ग्रहदशा समाप्तः ९ ९ ४

शीसुखी कुजे पित्रोर्भक्तिः सुहृद्युक्तः नरकलुखयुते बुधे ३ शुक्रे विज्ञाह
 तिंशत्रु ब्राह्मणाश्रयजीवनं वरांगजादिसंशक्तः शनौ सुखधर्मे हतः ४
 बंधुद्वेगे मृषावादः स्वयंबंधुरिराश्रयः कुलस्त्रीषु सुतोत्पत्तिः केतो अंत
 र्गते गुरौ ५ इति गुरुमुद्गं शौक्रास्त्रीसंगमोत्तमा भो वस्त्राभरणसंयु
 तः कौशल्यं महती कीर्तिर्धर्मलाभश्च जायते १ २ वौ सितदशांतस्ये
 वंधुनेत्रोदराभयः कामला मौलिदशाना नखरोगाः कलानिधिः २
 भौ मेहपित्तबोभूमिनाशः पित्तज्वरोऽथ शुक्र बुधे धनद्विरतुला सुखवि
 लेष्टलाभभाक् ३ जीवे धनसुखं देशः संपत्तिं शीलधर्मयोः वृद्धांगनार
 तिं सौरेरिषु सौम्याधिकारिता ४ मृतिर्भयघ्नतः शोकः दुःखप्राप्तिर्न संशयः

सर्वे हिंदो विज्ञाषेकवद्भवति ॥ १६ ॥ गाउ. पादः ॥ उदि सवर्णं गृह्णाति
 न सवर्णं ॥ १७ ॥ प्रवृत्तिवदनुकरणं सवर्णं ॥ १८ ॥ विवरणे स्या
 नियमो बलीयां नू ॥ १९ ॥ सुपादः ॥ सद्युद्धौ विप्रतिषेधे यद्वापि
 तं तद्वापि तमेव ॥ २० ॥ पुनः प्रसंगविज्ञानात्सिद्धं ॥ २१ ॥ अंत
 रंगबहिरंगयो रंत रंगं बलवत् ॥ २२ ॥ उभयनिर्देशे पंचमी
 निर्देशो बलीयां नू ॥ २३ ॥ सर्वविषयः चंद्रसि विवृत्त्यंते ॥ २४ ॥ श्री ॥
 प्रसयग्रहणाय स्माह विहितस्तदादस्तदंतस्य ॥ २५ ॥ स्त्रीप्रस
 ये चानुपसर्जनेन ॥ २६ ॥ संज्ञा विद्यो प्रसयग्रहणे न तदंतविधि
 नीस्ते ॥ २७ ॥ कारव पादः ॥ प्रातिपरिकग्रहणे लिंगविशिष्टस्या
 पि ग्रहणं ॥ २८ ॥ विप्रतौ लिंगविशिष्टाग्रहणं ॥ २९ ॥ समर्थः पादः ॥
 सुत्रे लिंगवचनमंतं ॥ ३० ॥ नञिवदुक्तमन्यस्य दशाधिकवृत्त

श्रीमन्माहागणाधीपतये नमः॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः॥
व्याख्यानतो विद्वेषप्रतिपत्तिर्न ही संदेहादल्लक्षणा ॥१॥ नहि
कार्यनिमित्तत्वेनाश्रीयते ॥२॥ इतरेतराश्रयाण्यपि कार्याणी
शास्त्रे प्रकुल्यन्ते ॥३॥ यद्वागमास्तद्गुणोक्तस्तद्गुणेन ग्रह्यं
ते ॥४॥ निर्दिश्यमानस्यादेशाभवंति ॥५॥ नानुबध्यते तन्मने को
लत्वं ॥६॥ वर्णाश्रये प्रत्ययलक्षणास्ति ॥७॥ कविदेवदेशो
प्यनुवर्तते ॥८॥ आर्यवद्गुणेनानर्थक्यस्य ॥९॥ न वर्णग्रहणे ॥१०॥
भाव्यमानोऽस्य वर्णनिर्गृह्यते ॥११॥ यस्मिन्विद्यि सदादावल्गु
हणे ॥१२॥ विद्ये विद्या न विद्ये स ॥ उक्तं च याणां संनिधाने तदंत
विद्येः ॥१३॥ वृत्तिपादः ॥ एकयोगनिर्दिष्टानां सत्त्वाप्रवृत्तिः स ह
वानि वृत्तिः ॥१४॥ उणादयोऽत्र व्युत्पन्नानि प्रातिपदिकानि ॥१५॥

षेत्तथाह्वयः॥३१॥ गतिकारकोपपदानां हृदिः सहस्रमासवचने प्राक्सुबुतेः॥
 ३२॥ ३३॥ ३४॥ ३५॥ ३६॥ ३७॥ ३८॥ ३९॥ ४०॥ ४१॥ ४२॥ ४३॥ ४४॥ ४५॥ ४६॥ ४७॥ ४८॥ ४९॥ ५०॥
 ५१॥ ५२॥ ५३॥ ५४॥ ५५॥ ५६॥ ५७॥ ५८॥ ५९॥ ६०॥ ६१॥ ६२॥ ६३॥ ६४॥ ६५॥ ६६॥ ६७॥ ६८॥ ६९॥ ७०॥
 ७१॥ ७२॥ ७३॥ ७४॥ ७५॥ ७६॥ ७७॥ ७८॥ ७९॥ ८०॥ ८१॥ ८२॥ ८३॥ ८४॥ ८५॥ ८६॥ ८७॥ ८८॥ ८९॥ ९०॥
 ९१॥ ९२॥ ९३॥ ९४॥ ९५॥ ९६॥ ९७॥ ९८॥ ९९॥ १००॥

तमनेतुं तत्त्वं ॥ ५९ ॥ चानुसृतं नोतरा ॥ ६० ॥ संबध्य ॥ मध्ये पवादाः
 पुवंनि विधीन्वाप्यंते नोतरां नु ॥ ६१ ॥ अनंतरस्य विधीर्वाप्यं
 ति न तिषेद्योवा ॥ ६२ ॥ अतस्तव्येहाः पाणि नियाः ॥ ६३ ॥ अतम
 पिशास्त्रा निवर्तयंति ॥ ६४ ॥ उयापाः ॥ निरनुबंधकग्रहणे न सा
 नुबंधकस्य ॥ ६५ ॥ एकानुबंधकग्रहणे न च्यनुबंधकस्य ॥ ६६ ॥
 तदनुबंधकग्रहणे नातदनुबंधकस्य ॥ ६७ ॥ रक्तः ॥ स्वरविद्यो
 व्युत्तनमविद्यमानवत् ॥ ६८ ॥ युष्मसाः ॥ क्रियाविशेषणा ना
 कर्मत्वं न पुरुषकलिंगात् ॥ ६९ ॥ टव्या ॥ ग्रहणयता प्रातिपदि
 केन तदंत विधिर्नास्ति ॥ ७० ॥ व्यपदे द्विबद्धोवा अनप्रातिपदिके
 ना ॥ ७१ ॥ समासप्रत्यय विद्यो तदंत विधि निषेध उ गि दर्शग्रहणं
 वंती ॥ ७२ ॥ ध्यान्यः ॥ स्वार्थिकाः प्रकृति लो लिंगवचनान्यतिव

चनान्यतिवर्ततेपि॥५९॥ शतः॥ संप्रासारणं संप्रसारणम् अयंच
कार्यं बलीयोजयति॥६०॥ उभयत उग्राश्रयेनां तादिवत्॥६१॥
वर्णाश्रये विद्योनां तादिवत्त्वं॥६२॥ एकाच॥६३॥ दृढहर्षे गतिकार
कपूर्वपदस्यापि ग्रहणं॥ समासांत विधि रनित्यः॥ बह्व्रीहिः॥
संनिपात लक्षणो विधि रनिमित्तं तद्विद्या तस्य॥६४॥ अनिम
स्मिन् ग्रहणान्यर्थ्यता चानर्थ्यकेन च तदंत विधिं प्रयोक्तव्यं
ति॥६५॥ वाणां दागं बलीयः॥६६॥ यो ह्यनादिष्ठा दचः पूर्वः तस्य
विधिं प्रतिस्थानि वत्॥६७॥ प्रकृतिग्रहणे य उक्तुं गंत स्यापि ग्रहणं॥
६८॥ असि ह्यं बहिरंगं त रंगे॥६९॥ नाज्ञानं त र्यं बहिष्य प्रकृतिः
७०॥ संज्ञापूर्वको विधि रनित्यः॥७१॥ सन्नियोगाश्चिदानामन्यतरा
पाय उभयोरप्यपायः॥७२॥ ताच्छीलिकृणोप्यणु कृतं कार्यं भव

(3)

(3)

ति॥५२॥ ध्यातोः कार्यमुच्यमानं तत्तस्य येवमवति॥५५॥ अंग
 पादः॥ तन्मध्यपतितस्तद्गुहणेन गृह्यते॥५६॥ अवाद्यकान्य
 पि निपातनानि सवन्ति॥५७॥ अंगाधिकारतस्य तदुत्तरपदस्य च॥
 ५८॥ प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः॥५९॥ अचि स्तसु ह्येन वाक्यप
 रिसमाप्तिः॥६०॥ अको देवा इह ब्राह्मणो गुणाः॥६१॥ युक्पादः॥
 ओपदे शोकप्रायो गिकयोरौपदे शिकस्येव गृहणं॥६२॥ सर्वविधिष्य इति
 विवर्तवान्॥६३॥ लुग्विकरणा लुग्विकरणयोरन्तुग्विकरणस्येव गृ
 हणं॥६४॥ वत्स्यस्य वत्स्येह कार्याणि क्रियन्ते॥६५॥ अंतरंगानपि विधि
 न्बहीरुंगो लुग्विवाच्यते॥६६॥ सिचि॥ सस्यपि संसवे वाच्यनं सवति॥
 ६७॥ पुनन्यव दिह लक्षणप्रवृत्तिः॥६८॥ गप्पवद्वावाद्यो सवन्ति॥६९॥ वि
 धोपरिष्ठावोपतिष्ठते नानुवादे॥७०॥ प्रहृतिगृहणाप्यधिकस्यापि गृह
 णं सवति॥७१॥ अंगवृत्ते पुनरंगवृत्तावविधिनिष्ठीतस्य॥७२॥ देविका॥

थ

पुर्वत्रासिद्धीयेन स्या निवत् ॥ ९३ ॥ उपजात निमित्तोऽयं सग उपजान ष्य
माण निमित्तेनापवाद न बाध्यते ॥ ९४ ॥ णो हतं न स्या निवत् ॥ ९५ ॥ अस्या
सविप्रोरेष्यपवादो नो हर्गान् विधीन् बाध्यंते ॥ ९६ ॥ पाणोपादः ॥ पुर्व
त्रासिद्धीयमहि वेचने ॥ ९७ ॥ सर्वस्य ॥ अ नित्यमागमशासनं ॥ ९८ ॥
निमित्ता पापे नैमिति क स्याप्यपायः ॥ ९९ ॥ रपपादः ॥ गौणमुख्य
पानुर्येवार्थसंप्रत्ययः ॥ १०० ॥ ह्रिमाः ह्रिमेयोः ह्रिमेका
र्धसंप्रत्ययः ॥ १०१ ॥ प्रधानाप्रधानयोः प्रधानेवार्थसंप्रत्ययः ॥ १०२ ॥
उपपदविभक्तेः ऋष्यप्रारव विभक्तिर्वलीयसी ॥ ३ ॥ अवयवे प्रसिद्धेः
समुदाय प्रसिद्धिर्वलीयसी ॥ ४ ॥ गामादाग्रहणे ष्व वि शेषः ॥ ५ ॥
सामान्य स्याति देशे विशेष स्यात् तिदेशः ॥ ६ ॥ श्रुतानुमितयोः
श्रोतसंबन्धो बलीयान् ७ पितृराष्ट्रिह्वरो बलीयान् ॥ ८ ॥ विधिनि

यमसद्भवे विधिरेव ज्यायान् ॥९॥ नियमज्ञापकयोर्मिथो विरोधे द्वयो
 रप्यर्पद्वयावलंबित्वेन तुल्यत्वान्न तत्र बलावलंबं ॥१०॥ प्रतिपदविध्या
 नाधौ गविषागो गरीयान् ॥११॥ सर्वविधिस्योत्तापविधिर्बलवान् ॥१२॥
 अनंतसविकारेण संदेशस्य ॥१३॥ नानर्थक्ये अन्ते सविधिरनस्यारपवि
 कोरे ॥१४॥ प्रसया प्रसयोः प्रसयस्येन गृहणं ॥१५॥ सहचरीतास
 हचरीतयोः सहचरीतस्यैव गृहणम् ॥१६॥ यथोद्देशं संज्ञापरीक्षाषु
 म् ॥१७॥ कार्यकालं संज्ञापरीक्षाषु म् ॥१८॥ गणकार्यमनित्यं म् ॥१९॥ श्री
 संदेहवद्वचनं प्रयोक्तव्यं ॥२०॥ अर्थाद्विपरीता मः ॥२१॥ योगवि
 भागादित्थं सिद्धिः ॥२२॥ पर्यायशब्दानां गुरुत्वाद्यवशं कानाद्विद्यते ॥२३॥
 अगसाहिरवल्लुपरीक्षाषु आश्रीयंते ॥२४॥ व्यवस्थितविभाषयापि
 कार्योणी क्रियंते ॥२५॥ अनिदिष्टार्थाः प्रसयाः स्वार्थे भवेति ॥२६॥ श्री

मनेत्रे वीनमः दन्तनासापुटे यंनमः वामनासापुटे नैनमः दन्तबाहुमूले नैनमः दन्तकूर्परे मः
नमः दन्तमणिवधे शिनमः अंगुलीमूले वीनमः दन्तकरंगुल्यग्रे यंनमः वामबाहुमूले नैनमः
नमः वामकूर्परे नैनमः वाममणिवधे मः नमः वामकरंगुलीमूले शिनमः वामकरंगुल्यग्रे वीनमः
दन्तपादमूले यंनमः दन्तजानुनि नैनमः दन्तगुल्फे नैनमः दन्तपादांगुलीमूले मः नमः दन्तपा
दांगुल्यग्रे शिनमः वामपादमूले वीनमः वामजानुनि यंनमः वामगुल्फे नैनमः वामपादांगु
लीमूले नैनमः वामपादांगुल्यग्रे मः नमः शिरसि शिनमः मुखे वीनमः हृदये यंनमः
कुक्षे नैनमः वामकुक्षौ अंनमः दक्षिणे मः नमः वामोरे शिनमः दन्तपादयोः नमः वामपादे अंनमः
हृदये मः नमः मुखे अंनमः परशो शिनमः मूले वीनमः अमये शिनमः वरे अंनमः मुखे अं
नमः दन्तांसे मः नमः वामांसे शिनमः हृदये शिनमः दन्तपादे अंनमः वामपादे अंनमः दक्षिणे
श्रीगणेशाय नमः श्रीगणेशाय नमः

२७९

४८

६६३३३६४६३०६३०६५०५६६६३६०६६६३६०६३६०३६४६
५११३६००६०६६६३६०६४६३०३६५६५३६४६४६४६४६३४

13

140

88